

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitulum VIII. Cùm causa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

transit in rem iudicatam. Vnde agi iterum potest nouo petito iudicii processu, ad redintegrationem matrimonij.

2. *Si appellatio non interuenit, presumptio est pro iustitia sententia, & legitimo eius processu, si interuenit, elidit presumptionem.*
3. *Nec sententia pro valore matrimonij transit in rem iudicatam, sed potest adhuc oppugnari tanquam laborans impedimento dirimente.*

NOt. vnic. Sententia lata contra matrimonium non transit in rem iudicatam, sicuti infra etiam dicitur. *c. Tenor. & c. Consanguinei.* quare agi iterum potest nouo petito iudicii processu ad redintegrationem matrimonij, non obstante, quod à lata sententia intra 10. dies appellatum non fuerit; refert tamen, vtrum appellatio interueniat, nec ne; si non interuenit, presumptio est pro iustitia sententiæ & legitimo processu eius, ita vt sententiam oppugnare volens, probationes afferre debeat, sicuti ex hoc Capitulo constat, & tradit *Ioan. And. in c. Tenor. n. 1. b. tit. Alexand. hic n. 11. Abb. n. 3.* vbi ait: quod afferenti errorem commissum, probatio incumbat, si verò appellatum sit, tunc appellatio censetur elidere presumptionem, quæ pro lata sententia est, eò quod appellatio vim sententiæ debilitet, sicuti hîc monet *Alexand.*

Simili quoque ratione dicendum, quod sententia pro valore matrimonij non transeat in rem iudicatam, sed nihilominus oppugnari posse tanquam laborans impedimento dirimente, cui partes renuntiare seu illud consensu suo supplere non possunt, v. g. si sint consanguinei, affines, impotentes, & ita not. *Gloss. hic. verb. permanere.*

CAPITULUM VIII.

Cùm causa.

PARAPHRASIS.

Archipresbyter seu Diaconus ruralis vendidit domum Ecclesiæ absq; consensu Ca-

pituli, quibusdam laicis, qui proinde domum sibi adiudicari ac tradi petierunt coram Sedis Apostolicæ Legato, pro defensione eiusdem domus nomine Capituli comparente quodam Canonico, is à sententia Legati appellauit ad Pontificem; Legatus appellanti temporis terminum constituit, intra quem iter arripere ad Sedem Apostolicam, sed quia ipse intra hoc tempus ad appellationem prosequendam sibi præfixum iter non arripuit, idè Legatus in causa processit, & iuxta ciuitatis Veronenfis consuetudinem laicis domum adiudicauit.

Cùm autem ab hac Legati sententia Romæ iterum appellatum esset, & Brixienf. Episcopus super eadem delegatus; is prætextu consuetudinis, posthabitâ formâ Canonum, iterum aduersus Capitulum pro laicis sententiam tulit. Verùm Alexand. III. considerans, quod licet consuetudinis non parua auctoritas sit, non tamen veritati, aut legi præiudicare possit, idè latam sententiam retractat, & Canonicos ab impetitione laicorum absoluens ipsis & Ecclesiæ eorum domum adiudicat.

S V M M A R I V M.

1. *Iudex appellationis, si pro appellante in causa dominij, vel quasi decernat non tantum pronuntiabit male iudicatum & bene appellatum fuisse, sed etiam eidem rem & jus adiudicabit, modò super eo lis contestata fuerit.*
2. *Consuetudo irrationabilis est, nec legitime præscripta, per quam introductum contenditur, vt alienatio bonorum Ecclesiasticorum valeat absque solemnitate iure canonico requisitâ.*
3. *Consuetudo non potest preualere legi resistenti seu prohibenti eam introduci.*

NOt. I. Si Reus conventus litem eo modo contestatus fuit, quod jus dominij, aut quasi dominij ad ipsum pertineat, probationesque attulit, atque post latam sententiam appellauit, tunc Iudex appellationis,

n n n

nis,

nis, si pro appellante decernat, non tantum pronuntiabit male iudicatum & bene appellatum fuisse, sed insuper etiam jus adiudicabit possessori, qui se Dominum, aut quasi Dominum probavit, ita *Abb. hic. n. 7.* nam Iudex appellationis cum subrogetur Iudici à quo appellatum, debet reformare eius sententiam, seu ita iudicare, sicuti ille iudicare debuisset, *argumento cap. Raynutius 16. & cap. Raynaldus 18. de testamentis*, atque in casu huius Capituli, Iudex à quo, non tantum absolvere debuisset Capitulum ab impetitione laicorum, sed etiam eidem rem, seu jus adiudicare, dummodo super hoc lis etiam contestata fuerit, *vt. Felin. hic. notat colum. 1.*

2. Proceedit autem hoc notandum secundum intellectum huius Capituli à pluribus approbatum, quod laici fuerint actores, Capitulum autem non tantum negarit ratione venditionis absque solennitate facta, domum debitam esse laicis, sed insuper petierit domum illam declarari à Iudice de jure ipsius capitulari esse.

Not. II. Consuetudo laicorum non censetur rationalis & legitime præscripta, per quam introductum esse contenditur, vt alienatio bonorum Ecclesiasticorum valeat absque solennitate jure Canon. requisita, ita *gloss. hic. verb. promulgavit, & verb. pra-iudicat. Gloss. in Clem. 2. verb. consentiente*, de rebus Ecclesiæ non alienandis. ubi ait: non valere consuetudinem, quod Prælatus alienet rem Ecclesiasticam sine consensu Capituli. *Ioan. Andr. hic in fin. & in c. Nulli. n. 5. de rebus Ecclesiæ non alienand.* Et esse communem doctrinam ait *Alexand. hic n. 21. & fuse eam tractat Felin. hic. n. 11.* Ratio est, quia consuetudo, quæ Ecclesiis damnosa est, tanquam irrationabilis & Canonibus contraria reprobatur, *cap. 1. De consuetudine*, atque consuetudo, per quã solennitates jure requisitæ ad alienationem rerum Ecclesiasticarum tolluntur, merito damnosa Ecclesiis censetur. Ergò.

Quæres. Quomodo intelligi debet, quod dicitur in hoc capite. consuetudinem non posse prævalere legi, cum tamen consue-

tudo frequenter sit abrogatoria legis scriptæ.

Respondeo. Sensus est, quod consuetudo non possit prævalere legi resistenti, seu prohibenti eam introduci, propterea quod irrationabilis & bono publico noxia iudicetur. Vide quæ docui *l. 1. tr. 4. c. 24. n. 4.*

CAPITVLVM IX.

Inter.

PARAPHRASIS.

Si causa aliqua iudici delegato commissa sit remotâ appellatione, isque sententiam iniquam ferat, rescindi debet, neque seruanda est, si iniquitatem manifestam contineat.

SUMMARIVM.

1. Admittitur appellatio, & rescindenda est sententia iniqua, licet causa fuerit appellatione remotâ commissa.
2. Contra sententiam notoriè iniustam, latam à iudice cui causa commissa est remota appellatione, agi potest per viam nullitatis.
3. Clausula remota appellatione, tollit remedium appellationis, non autem nullitatis.

Not. I. Si causa commissa sit, remotâ appellatione, & superior, qui commisit, existimet, sententiam iniquam latam esse, poterit non obstante illâ clausulâ appellationem recipere & sententiam rescindere. Quia licet clausula: *appellatione remota*, operetur id, vt Iudex à quo, appellationi deferre non cogatur, sed sententiam exequi possit (nisi appellatum sit ex causa in jure expressa *argumento. c. Pastoral. 28. §. Præterea. de off. delegati.* vel nisi appellatum sit contra sententiam, quæ manifestam continet iniquitatem, juxta *gl. in c. Ex conquestione. verb. post appellationem. de restitutione spoliatorum*), tamen Iudex, qui causam commisit, nequaquam impeditus est, quominus appellationem recipere, & de iustitiâ sententiæ prioris cognoscere, eamque rescindere possit. *c. Pastoral. 23. de appell. & legi potest. Vi debitus. 59. eodem tit.*

Not.